

A Szegedért Alapítvány felhívása díjakra és pályázatokra

I. A Szegedért Alapítvány egyik fő rendeltetése, hogy alapítványi díjak révén elismerésben részesülhessenek azok tevékenysége, akik kiemelkednek a város szellemiségének alakításában, tudományos, kulturális, művészeti és társadalmi életének gazdagításában, értékei megővésében, akik hírt és megbecsülést szereznek Szeged városának.

Az alapítvány a következő díjakat adományozza:

1. A Szegedért Alapítvány fődíja, 250 ezer forint támogatással.

A fődíj adományozásának célja olyan személyiség életútjának elismerése, akinek eredményei Szeged városának fejlődését szolgálják, aki a városért műhatatlant alkot, akinek hírneve a várost gazdagítja.

2. A Szegedért Alapítvány kuratóriumi díjai (tudományos, művészeti, társadalmi-állampolgári) egyenként 200 ezer forint támogatással.

A kuratóriumi díjak adományozására alapul szolgálhat minden egyedi alkotás, eredmény a következő területekről:

- a műszaki, az orvosi és a természettudományok;
- társadalomtudomány, bölcsészet, publicisztika;
- a művészetek minden ága;

- olyan elismerésre méltó emberi teljesítmények, melyek nem sorolhatók e kategóriákba, de méltánylásuk összhangban áll az alapítvány eszméjével.

A fődíj és a kuratóriumi díjak átadására ünnepélyes keretek között 1993. március 12-én, a szegedi nagy árvíz, a város újjászületésének évfordulóján kerül sor.

A Szegedért Alapítvány elnöksége és kuratóriumi felkéri a szegedi jogi és magánszemélyeket, közösségeket, hogy tegyenek javaslatot az ismertetett alapítványi díjak adományozására. A személyi adatokat tartalmazó, és az adományozás feltételeit figyelembe vevő, részletesen indokolt javaslatokat 1993. január 15-ig kérjük eljuttatni az alapítvány titkársághoz (Szeged, Szent Mihály u. 1. sz. 6721).

II. A Szegedért Alapítvány pályázatot hirdet 1993-ra a város társadalmának alakításában, tudományos, kulturális, művészeti életének gazdagításában, hagyományainak ápolásában, értékeinek megővésében kiemelkedően tevékenykedő szegedi polgárok és közösségek részére. A pályázattal elnyerhető támogatás formái a következők:

1. ösztöndíjak. Pályázhatnak azok a 35. életévüket be nem töltött szegediek, akik hazai oktatási intézményekben tanulnak, vagy továbbképzésben vesznek részt.

2. Tartós támogatás. Ezt egyének, kutatócsoportok és alkotóközösségek nyerhetik el az alapítvány céljait szolgáló tevékenység támogatására, legfeljebb kétévi időtartamra.

3. Céljellegű támogatás. Egy ízben kaphatják egyének vagy csoportok, akiknek munkájukhoz vagy kutatásai továbbfejlesztéséhez valamely meghatározott eszközre van szükségük.

4. Tanulmányutak támogatása. Igényelhető kül- és belföldi tanulmányutak, kölcsönös vendéghallgatói, vendégoktatói és kutatói állapotások céljára.

Pályázni az alapítvány titkárságán (Szeged, Szent Mihály u. 1. sz., 6721) beszerezhető úrlapon lehet. Az alapítvány tudományos, művészeti és társadalmi-állampolgári kuratóriumi pályázatokat két alkalommal, az 1993. január 15-ig beérkezőket 1993. február hónapban, az ez után beérkezőket 1993. május hónapban bírálják el. A kuratóriumok által odaítélhető pályázati támogatásokra összességében kb. 3 millió forint áll majd rendelkezésre. Azért a kuratóriumok elsősorban magánszemélyek és alkotóközösségek pályázatát várják, intézmények finanszírozását nem vállalják fel. Egy pályázati támogatása nem haladhatja meg a kuratóriumi díj összegét (200 ezer forint).

A Szegedért Alapítvány elnöksége és kuratóriumi

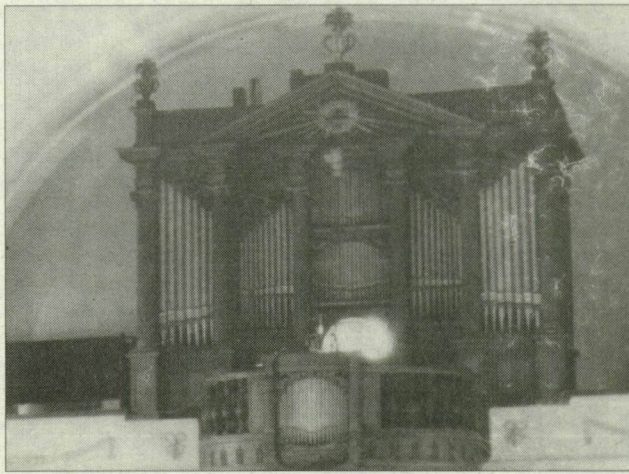
Szeged az orgonák fővárosa... ...volt a 30-as években

A dóm orgonája Európa egyik legjelentősebb orgonája, mely méltán lehetne a város, az ország büszkesége, de ennek a szerepnek jelenleg messze nem tud megfelelni. A 80-as évek elején megkezdett lelkes rekonstrukciós munka csak az üzemben tartáshoz tette lehetővé politikai és az utóbbi időben anyagi okok miatt. A jelenlegi műszaki állapota nem éri el az 1930-as szintet, pedig azóta a technika jelentősen fejlődött. A koncertek során beragadt hangok, meg nem szólaló billentyűk, a darabok közti hosszú regisztrációs szünetek azok, amit a közönség is hallhat. Amit viszont az orgonista ezen felül tapasztal, az a lerobbant játszóasztal. A játszóasztal cseréje önmagában 8-10 millió forint, melyet a dóm elkezdett gyűjteni a Pro Organo koncertsorozattal. Ennek keretében magyar és külföldi művészek honorárium nélkül koncerteznek az orgona javára, de ez csak néhány százezer forintot hozott eddig. Azonban tudnunk kell, hogy ha nem kerül sor a cserére, akkor bármelyik pillanatban működésképtelenné válhat az orgona. Honnan lesz meg a szükséges összeg?

Felsővárosi templom: az orgona 1928-as építészeti pneumatikája lényeges javítás nélkül üzemel azóta, így az állaga „rozzantnak” tekinthető. Nem beszélve arról, hogy a pneumatikus vezérlés önmagában elavult. A mechanikus vezérlés és egy modern hangzás kialakítása minimum 6-8 millió forintba kerülne.

Alsóvárosi templom: bár néhány évvel ezelőtt sor került az elektromos vezérlés beépítésére, ez is csak tűzoltómunka minőségű volt, csak a működés fenntartására volt elegendő. Itt a ferences rend komoly elképzelésekkel rendelkezik az orgona rendbehozatalára, de természetesen ez is milliók kérdése.

Zsinagóga: bár az orgonáját

A hódmezővásárhelyi református templom orgonája

Nemzeti kulturális örökségünk egyik komplex értékeket hordozó területe a különböző felekezeti templomokban lévő orgonák. Ezekről a nagy értékű műtárgy-zeneszerszámokról az előző rendszer mostoha gyermekeiként nem gondoskodtak, „klerikális beállítottságuk” épphogy megtűrtte tette őket. A jelen társadalom bár kezdi felismerni értéküket és jelentőségüket, megromlott anyagi helyzete miatt keveset tud (akar?) tenni állagmegőrzésükért s sajnos, számos esetben megmentésükért. Ezért figyelemfelhívásként szeretnénk néhány példán keresztül bemutatni a katasztrófálisnak mondható helyzetet.

a felújítási munkák során szintén javították, ma gyakorlatilag használhatatlan a szakszerűtlen munka miatt.

Rókusai templom: bár nemrégiben felújították az orgonát, nem lett maradéktalan s minősége elsősorban a szűkös anyagi keretek miatt.

Szentesi református nagytemplom: országos jelentőségű orgona, melynek sípanyaga kiemelkedően jó. Az Angster cég fénykorából való és a romantikus orgonaépítészet remeke. Az egész hangszer 1909-es megépítése óta generáljavítás nélkül működött, holott maximum 50 éves élet-tartam lett volna elvárható 10 évenkénti javítás és rendszeres karbantartás mellett. Ezt csak 1948-ig végezték el. Most szeptemberben lett volna egy koncert, mely elmaradt az

orgona nagymérvű meghibásodása miatt. Működőképességének helyreállítása 1-2 millióba, generáljavítása 8-10 millióba kerülne.

Hódmezővásárhelyen a református újtemplomban van a környék legöregebb orgonája, mely a szegedi Kovács István mester 1839-es műve. A hangszer gyakorlatilag érintetlenül működik építése óta. A felújításra elkészültek a tervek az érték megőzésére, mely egyben modernizálást is jelentene. Ennek költségei 2-3 millió forintot tesznek ki.

Szintén Vásárhelyen az ótemplomban van egy Sukenik orgona a század legelejéről. Itt is a szerkezeti részek elhasználódása teszi kérdésessé a megőrzését.

Csongrádon a Nagyboldogasszony-templom Rieger orgo-

nája eredeti állapotában maradt meg, de ez is teljes felújításra szorul. Ehhez már számos alkatrész megvan. A felújítás itt 3-4 millió forintot jelent.

Szintén Kovács orgona a dorozsmai templom hangszere mely műszaki érdekességeket is magában foglal. A barokk építészeti technika nyomaait hordozza. Szintén felújításra és szakszerű restaurálásra vár.

A felsorolásunk nem lehet teljes, mert minden templomban van kisebb vagy nagyobb orgona. Célunk a figyelem felhívása volt arra, hogy egy viszonylag kis területen mennyi nagy értékű, országos jelentőségű és különleges arculatú hangszer van. Az utóbbi időben egyre-másra felbukkanó elektromos orgonák a templomokban nem jelentenek alternatívát. Az akusztikai viszonyok mások, a sípok hangja más hangzáséiményt nyújt, mint a szintetikusán más orgonáktól „kölcsönvett” hangok. Tehát a templomi orgonák mindenképpen megőrzendők. Mivel az orgonák „lakhelyei”, a templomok maguk is mostoha sorsot éltek meg az elmúlt évtizedekben, így az egyház-közösségek nem túl bő anyagi eszközeit elsőként az épület állagmegővésére (beázások, hulló vakolat, tornyok stb.) kényszerülnek fordítani. Ilyenkor csak az itt felsorolt orgonák felújítási költsége, mely minimum 70-80 millió forint (az elmúlt évtizedek tapasztalatai!), nagyon nehezen teremthető elő. De szeretnénk azt, hogy ezek a nagy értékű hangszerek és műkincsek s egyben ipartörténeti remekek visszanyerjék funkciójukat és megfeleljenek a mai kor zenei és műszaki követelményeinek. Az egyre agresszívabb, anyagiasabb és embertelenebbé váló világunkban mind nagyobb szükségünk lesz az orgonazene szellemiségére.

MOGYOROSI PÉTER - PUSKER JÁNOS

Tények a képzésről és kutatásról

A Program

Novemberi első számában ismét tényekkel, hírekkel jelentkezik a képzés és kutatás világából A Program.

Érdekes témák a tartalomból:

- Írásbeli felvételi tesztek az idei felvételi, történelemből, angol és német nyelvből, táblázattal, amely a dolgozat pontjait vizsgapontokká számítja át,
- Az előző számban közölt magyar irodalom írásbeli teszt értékelési útmutatásai,

- Vallató a magyar és történelem szóbeli vizsgákról,
- Mi legyen az érettségi után? - oktatásszervezési gondok,
- Kollégiumi férőhelyek a régióban,
- Fókuszban a Szegedi Biológiai Központ,
- Mi lesz a TEMPUS-pályázatok jövője? - jelentkezési minta a Phare-programokhoz,
- Jelenkori „kényes” történelmünk - tankönyvekben.

A Programból általános és középiskolások, szülők és tanárok, egyetemi hallgatók és oktatók egyaránt információkhoz juthatnak bel- és külföldi pályázatokról, tankönyvekről és szakfolyóiratokról, ötleteket meríthetnek szakdolgozati témákhoz éppúgy, mint a felvételihez. Megjelenik havonta kétszer, s az alábbi szelvény beküldésével megrendelése is egyszerű.

Oltárkövek a múltból Régészbúvárok a Dunában

A szegedi könnyűbúvárok a Dunáig jutottak el. No nem vízi úton, az egy kissé hosszadalmas és veszélyes lett volna. Szárazföldön kellett megtenni az utat Bölcsek, a Dunaföldvár melletti kislalgu. Néhány évvel ezelőtt a Duna itteni szakaszán szerencsétlenül járt egy hajó. A víz ugyanis, 50-80 méterre a parttól, romokat rejt. A helybeliek sokáig azt hitték, a Káli templom maradványai azok, mígnem kiderült, a negyedik század első felében épült római erődítményről van szó. A régészeti feltárás természetesen nem történhetett a szokásos módon. Búvárokra volt szükség. Az első években a katonaság segített. Időközben azonban megalakult a Művészettörténeti és Régészeti Társaság búvár-régész szakosztálya, és az együttműködés alapján hívták meg *Gajó Gusztáv Istvánt*, a szegedi könnyűbúvár sportklub elnökét, valamint társát, *Jakus Lászlót*. A szegedi búvárok három napig kutattak a meglehetősen hideg, októberi vízben. A Duna ugyanakkor meglepően tiszta volt, a sodrás viszont erőteljes. A szegediek két-három méter mély vízben kutattak és három feliratot oltárkövet juttattak a felszínre. A folyó elterelése, lévén a vízállás meglepően alacsony, érdekes módon szintén segítheti ezekben a napokban a feltárást. Az erőd egykor közvetlenül a parton állt, illetve csak egy része nyúlt a vízbe, s csak később, miután a Duna megváltoztatta a medrét, került teljesen vízszint alá. Ha szabadon lenne, az egyik leglátványosabb régészeti hagyatékunk lehetne. Így azonban az erős sodrás miatt gyors pusztulásra van ítélve. Pedig az eddigi kutatások azt erősítik, hogy a rómaiak itt egy több lépcsőben építettek, és a korábbi nézetektől eltérő limesvonalat alakítottak ki. Néhány római település neve is kérdésessé vált. Valószínű, hogy Alta Ripa nem Tolnát, hanem a magasparton fekvő dunakömlödi települést, Lussonium pedig Bölcse elődjét jelölte egykoron. A szegedi búvárok több értékes videofelvételt is készítettek a romokról, melyek között rengeteg bélyeges téglá, egészben maradt oltárkő, sírkő és dombormű található.

DAL

Megrendelőlap

Megrendelem az A PROGRAM című folyóiratot.

Előfizetési díja 1992. októbertől, 1993. júniusig: 900 Ft

NÉV, INTÉZMÉNY:

CÍM, IRÁNYÍTÓSZÁM:

MEGJELENÉSENKÉNT HÁNY PÉLDÁNYBAN?

..... aláírás

Kiadónk bankszámlaszáma: OKHB Rt. 280-11 336.

A befizetett összegről számlát kérek: igen nem

Bármely postáladába bedobható, vagy bármely postahivatalban térítésmentesen feladható

A PROGRAM

DÉLMAGYARORSZÁG KFT.

SZEGED

STEFÁNIA 10.

6722